

Zarządzenie nr 17.

Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych

z dnia 24 marca 2014 r.

w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego zarządzenia nr 52 z dnia 9 września 2004 r. w sprawie ochrony lasów przed szkodnictwem leśnym (znak: GS-2505-12/04)

(GI.S-021- 1 /14)

Na podstawie art. 33 ust.1 ustawy z 28 września 1991 r. o lasach (tekst jednolity: Dz. U. z 2011 r., Nr 12, poz. 59 z późniejszymi zmianami) oraz § 6 Statutu Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 50 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 18 maja 1994 r., zarządzam co następuje:

§ 1

Wprowadzam do stosowania Instrukcję ochrony lasów przed szkodnictwem leśnym, określającą zasady postępowania oraz zadania nadleśnictw i regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych oraz obowiązki pracowników tych jednostek, w zakresie ochrony lasów przed szkodnictwem. Instrukcja stanowi załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 2

Ochrona lasów przed szkodnictwem jest obowiązkiem wszystkich pracowników Lasów Państwowych. Podstawowe zadania w tym zakresie wykonują pracownicy Służby Leśnej, a w szczególności, w sposób wzajemnie się uzupełniający, leśniczowie i Straż Leśna.

§ 3

1. Leśniczowie Lasów Państwowych zobowiązani są przede wszystkim do:

- 1) systematycznego obserwowania stanu lasu i innego powierzonego mienia w celu jego ochrony przed szkodnictwem;
- 2) niezwłocznego zgłaszania do nadleśnictwa, w sposób ustalony w danej jednostce, wszystkich ujawnionych przypadków szkodnictwa leśnego;

- 3) współdziałania ze Strażą Leśną poprzez udzielanie, na podstawie posiadanego rozeznania, informacji ułatwiających ustalenie sprawców przestępstw i wykroczeń popełnionych na szkodę Lasów Państwowych;
  - 4) prowadzenia działań prewencyjnych i edukacyjnych mających na celu ochronę lasów przed szkodnictwem;
  - 5) korzystania z przysługujących uprawnień do zwalczania szkodnictwa leśnego.
2. Szczegółowe obowiązki leśniczych w tym zakresie określa Instrukcja ochrony lasów przed szkodnictwem leśnym.

§ 4

1. Straż Leśna, jako wyspecjalizowana, uzbrojona formacja ochronna, posiadająca odpowiednie uprawnienia, zobowiązana jest przede wszystkim do:
  - 1) wykonywania czynności związanych ze ściganiem sprawców przestępstw i wykroczeń szkodnictwa leśnego;
  - 2) udzielania leśniczym pomocy w ochronie lasu przed szkodnictwem leśnym i zwalczaniu szkodnictwa leśnego;
  - 3) prowadzenia działań prewencyjnych i edukacyjnych mających na celu ochronę lasów przed szkodnictwem.
2. Szczegółowe obowiązki Straży Leśnej w zakresie zwalczania szkodnictwa leśnego określają odrębne przepisy.

§ 5

Obowiązkiem nadleśniczego jest odpowiednie zorganizowanie ochrony mienia i zwalczania szkodnictwa leśnego oraz koordynowanie, a także egzekwowanie właściwego podziału obowiązków w tym zakresie, pomiędzy leśniczych i Straż Leśną, w celu osiągnięcia skutecznej ochrony lasu przed szkodnictwem.

§ 6

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

DYREKTOR GENERALNY
LASÓW PAŃSTWOWYCH

mgr inż. Adam Wasiak

Załącznik do zarządzenia nr 52 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 9 września 2004 r. (zmiana: zarządzenie nr. 17 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 24. marca 2013 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego zarządzenia nr 52 z dnia 9 września 2004 r. w sprawie ochrony lasów przed szkodnictwem leśnym (znak: GI.S-021- 1 /14).

Instrukcja

ochrony lasów przed szkodnictwem leśnym

I. Postanowienia ogólne

§ 1

1. Instrukcja ochrony lasów przed szkodnictwem, zwana dalej „Instrukcją”, określa zadania oraz zasady postępowania nadleśnictw i regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych, a także obowiązki pracowników tych jednostek, w zakresie ochrony lasów przed szkodnictwem leśnym.
2. Uprawnienia pracowników Służby Leśnej do zwalczania przestępstw i wykroczeń, stanowiących szkodnictwo leśne, określają przepisy ustawy z dnia 28 września o lasach oraz inne uregulowania, a w szczególności:
  - a) zarządzenie nr 45 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 28 kwietnia 1999 r. w sprawie określenia organizacji i zakresu działania posterunków Straży Leśnej w nadleśnictwach i grup interwencyjnych Straży Leśnej w regionalnych dyrekcjach Lasów Państwowych oraz szczegółowych zasad szkolenia strażników leśnych,
  - b) rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie zakresu wykroczeń, za które uprawnieni pracownicy Lasów Państwowych, parków narodowych oraz strażnicy łowieccy są upoważnieni do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego,
  - c) regulaminy organizacyjne rdLP i nadleśnictw.

3. Zapisy Instrukcji mają zastosowanie do lasów stanowiących własność Skarbu Państwa, zarządzanych przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe.

§ 2

Użyte w Instrukcji określenia oznaczają:

1. **Szkodnictwo leśne** jest określane jako bezprawne korzystanie z lasu czy pozyskiwanie produktów leśnych lub naruszanie przepisów dotyczących PGL LP, szczególnie ochrony lasów. Czyny te, zależnie od stopnia szkodliwości społecznej, stanowią występki lub wykroczenia ścigane w trybie karno-sądowym. Do najczęściej występujących szkód leśnych należą: nielegalne pozyskiwanie bądź zabór drewna już pozyskanego z Lasów Państwowych, nielegalne pozyskiwanie zwierzyny, bezprawne pozyskiwanie drewna przez prywatnych właścicieli lasów, naruszanie stanu posiadania PGL LP, bezprawna zmiana przeznaczenia lub wyłączenie z produkcji leśnej gruntów leśnych, nieprzestrzeganie przepisów o ochronie przeciwpożarowej obszarów leśnych, nieprzestrzeganie przepisów o prawidłowym zachowaniu się w lesie, niedozwolony przegon lub wypas zwierząt gospodarskich, grabienie ściółki leśnej (Mała Encyklopedia Leśna, PWN, Warszawa 1991).
2. **Ochrona lasów przed szkodnictwem leśnym** – całokształt rozwiązań prawnych i organizacyjnych podejmowanych przez jednostki organizacyjne Lasów Państwowych we współdziałaniu z innymi organami i organizacjami w celu stworzenia skutecznego systemu zabezpieczenia zasobów leśnych, środowiska przyrodniczego oraz pozostałego majątku Skarbu Państwa, będącego w zarządzie PGL LP, przed szkodami ze strony człowieka.
3. **Zwalczanie szkodnictwa leśnego** – podejmowanie czynności prawnych przez uprawnione organy i służby poprzez ujawnianie, ściganie i doprowadzanie do ukarania sprawców oraz egzekwowanie naprawienia szkody.
W niniejszej Instrukcji przyjmuje się, że zwalczanie szkodnictwa leśnego i zadania w zakresie ochrony mienia w Lasach Państwowych stanowią integralną całość, objętą systemową ochroną lasów przed szkodnictwem leśnym.
4. **Ochrona mienia Lasów Państwowych** – ochrona przed utratą lub zniszczeniem wartości materialnych w majątku Lasów Państwowych, zagrożonych szkodnictwem leśnym.

5. **Rodzaje szkodnictwa leśnego** – w niniejszej instrukcji przyjmuje się podział na następujące grupy:
- a) bezprawne korzystanie z lasu (grupa 1),
  - b) kłusownictwo (grupa 2),
  - c) kradzież lub zniszczenie mienia (grupa 3, obejmująca inne mienie niż wymienione w pozostałych grupach),
  - d) kradzież drewna z Lasu Państwowego (grupa 4).

II. Obowiązki i uprawnienia w zakresie ochrony lasów przed szkodnictwem leśnym

§ 3

1. Ochrona lasów przed szkodnictwem leśnym jest obowiązkiem wszystkich pracowników Lasów Państwowych. Są oni zobowiązani do niezwłocznego reagowania na wszelkie przejawy szkodnictwa leśnego, zgodnie z posiadanymi uprawnieniami. Zwalczanie szkodnictwa leśnego przypisane zostało pracownikom Służby Leśnej, którym z tego tytułu przysługuje ochrona prawna przewidziana w przepisach prawa karnego dla funkcjonariuszy publicznych - art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 28 września o lasach.
2. Ściganie sprawców przestępstw i wykroczeń w zakresie szkodnictwa leśnego oraz wykonywanie innych zadań w zakresie ochrony mienia, należy przede wszystkim do strażników leśnych – art. 47 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach.
3. Uprawnienia strażnika leśnego w zakresie zwalczania szkodnictwa leśnego, o których mowa w art. 47 ust. 2 pkt 1-8 i 10 oraz w ust. 8 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach, przysługują: nadleśniczemu, zastępcy nadleśniczego, inżynierowi nadzoru, leśniczemu i podleśniczemu. Są to uprawnienia do:
  - 1) legitymowania osób podejrzanych o popełnienie przestępstwa lub wykroczenia, jak również świadków przestępstwa lub wykroczenia, w celu ustalenia ich tożsamości,
  - 2) nakładania grzywien, w drodze mandatu karnego, w sprawach i w zakresie określonych odrębnymi przepisami,

- 3) zatrzymywania i dokonywania kontroli środków transportu na obszarach leśnych oraz w ich bezpośrednim sąsiedztwie, w celu sprawdzenia ładunku oraz przeglądania zawartości bagaży, w razie zaistnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary,
  - 4) przeszukiwania pomieszczeń i innych miejsc, w przypadkach uzasadnionego podejrzenia o popełnienie przestępstwa lub wykroczenia, na zasadach określonych w kodeksie postępowania karnego i kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia,
  - 5) ujęcia na gorącym uczynku sprawcy przestępstwa lub wykroczenia albo w pościgu podjętym bezpośrednio po ich popełnieniu oraz jego doprowadzenia do Policji,
  - 6) odbierania na protokół zatrzymania rzeczy, przedmiotów pochodzących z przestępstwa lub wykroczenia oraz narzędzi i środków służących do ich popełnienia,
  - 7) prowadzenia dochodzeń oraz wnoszenia i popierania aktów oskarżenia w postępowaniu uproszczonym, jeżeli przedmiotem przestępstwa jest drewno pochodzące z lasów stanowiących własność Skarbu Państwa, w trybie i na zasadach określonych w kodeksie postępowania karnego,
  - 8) prowadzenia postępowania w sprawach o wykroczenia oraz udziału w rozprawach w charakterze oskarżyciela publicznego i wnoszenia środków zaskarżenia od rozstrzygnięć w sprawach o wykroczenia, na zasadach określonych w Kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia,
  - 9) żądania niezbędnej pomocy od instytucji państwowych, zwracania się o taką pomoc do jednostek gospodarczych, organizacji społecznych, jak również w nagłych przypadkach do każdego obywatela o udzielenie doraźnej pomocy, na zasadach określonych w ustawie o Policji.
4. W trakcie wykonywania obowiązków służbowych na gruntach stanowiących własność Skarbu Państwa, zarządzanych przez Lasy Państwowe, strażnikom leśnym oraz pracownikom, o których mowa w punkcie 3 tego rozdziału, przysługują uprawnienia określone odrębnymi przepisami odnoszącymi się do:

- 1) Państwowej Straży Łowieckiej - w zakresie zwalczania kłusownictwa,
  - 2) Państwowej Straży Rybackiej - w zakresie kontroli legalności dokonywania połowu.
5. Ponadto tylko strażnikom leśnym przysługują uprawnienia do:
- a) dokonywania kontroli podmiotów gospodarczych zajmujących się obrotem i przetwarzaniem drewna i innych produktów leśnych, w celu sprawdzenia legalności pochodzenia surowców drzewnych i innych produktów leśnych,
  - b) noszenia broni palnej bojowej lub gazowej oraz ręcznego miotacza gazowego.
6. Pracownicy Służby Leśnej korzystający z przysługujących im uprawnień strażnika leśnego są zobowiązani postępować w sposób zgodny z zapisami niniejszej Instrukcji oraz z przepisami określającymi funkcjonowanie Straży Leśnej.
7. Szczegółowe obowiązki leśniczych i podleśniczych, dotyczące ochrony powierzonego mienia oraz zwalczania przestępstw i wykroczeń, określa niniejsza Instrukcja.

III. Prewencja i edukacja

§ 4

1. Pracownicy Służby Leśnej, są zobowiązani do prowadzenia działań o charakterze prewencyjnym w celu zapobiegania powstawaniu szkód w lasach.
2. Do działań tych należy realizacja programów edukacyjnych Lasów Państwowych oraz współpraca z lokalnymi mediami, samorządami i szkołami w zakresie propagowania wiedzy przyrodniczo-leśnej.
3. Stosować należy również formy prewencji polegające na patrolowaniu terenów powierzonych ochronie, organizowaniu sezonowych akcji we współpracy Policją i innymi organami i organizacjami.

IV. Odpowiedzialność materialna

§ 5

1. Odpowiedzialność materialną za szkodę wyrządzoną pracodawcy i za mienie powierzone pracownikowi określają przepisy działu piątego, rozdział I i II Kodeksu Pracy.
2. Leśniczy, zgodnie z obowiązującymi przepisami, ponosi materialną odpowiedzialność za cały stan mienia na obszarze leśnictwa od dnia podpisania protokołu zdawczo-odbiorczego. Leśniczy odpowiada również za sprzedane drewno oraz inne produkty leśne, do czasu upływu terminu ich wywozu lub odbioru, określonego w dokumentach sprzedaży.
3. Leśniczy jest zobowiązany do systematycznego obserwowania powierzonego mu mienia w celu ujawniania i niezwłocznego zgłaszania przestępstw i wykroczeń z zakresu szkodnictwa leśnego.
4. Leśniczy lub osoba go zastępująca, ponosi odpowiedzialność materialną wówczas, gdy zostanie udowodniona, przez pracodawcę, jego wina w spowodowaniu niedoboru lub szkody i będzie wykazany związek przyczynowy, jaki istnieje między jego winą, tzn. działaniem lub zaniechaniem, a zaistniałą stratą lub szkodą.
5. Podleśniczy, zgodnie z obowiązującymi przepisami, ponosi odpowiedzialność materialną stosownie do zakresu powierzonych mu obowiązków i zgodnie z zasadami zawartymi w § 5 pkt 4 niniejszej Instrukcji.

V. Organizacja ochrony lasów przed szkodnictwem leśnym w nadleśnictwie

§ 6

1. Organizacja ochrony lasów przed szkodnictwem w nadleśnictwie polega na stworzeniu skutecznego systemu, opartego na współdziałaniu posterunku Straży Leśnej z leśniczymi Lasów Państwowych i z pozostałymi pracownikami Służby Leśnej. Obejmuje również współpracę z Policją oraz innymi organami i organizacjami.
2. Zwalczanie szkodnictwa leśnego przez pracowników Służby Leśnej polega na podejmowaniu czynności służbowych i prawnych przeciwko sprawcom przestępstw i wykroczeń.

VI. Zadania pracowników Lasów Państwowych

§ 7

1. O każdym przypadku, w którym istnieje podejrzenie popełnienia przestępstwa lub wykroczenia, należy niezwłocznie powiadomić właściwego nadleśniczego lub Straż Leśną. Wobec braku takiej możliwości informację należy skierować do najbliższego organu Policji lub innej jednostki Lasów Państwowych.
2. W sytuacjach nie cierpiących zwłoki zgłoszenie o przestępstwie lub wykroczeniu powinno być przekazane drogą telefoniczną lub radiową i skierowane bezpośrednio do organu, który będzie mógł podjąć czynności w niezbędnym zakresie. O podjętych czynnościach należy powiadomić nadleśniczego lub Straż Leśną oraz sporządzić i przedłożyć przełożonemu notatkę służbową, skierowaną do nadleśniczego.
3. W przypadku ujawnienia wykroczenia, za popełnienie którego sprawca może być ukarany grzywną w drodze mandatu karnego, pracownicy Służby Leśnej, posiadający uprawnienia strażnika leśnego i odpowiednie upoważnienie, stosują postępowanie mandatowe.
4. Jeżeli pracownik działa jednoosobowo, a występujące zagrożenie mogłoby go narazić na utratę zdrowia bądź życia, nie podejmuje bezpośrednich działań w stosunku do sprawcy (sprawców), natomiast możliwie jak najszybciej powiadamia o zdarzeniu Straż Leśną lub Policję. Dalsze czynności podejmuje stosownie do poleceń pracowników tych służb.

§ 8

Za niedopełnienie obowiązków w zakresie reagowania na przypadki szkodnictwa leśnego, pracownicy ponoszą odpowiedzialność służbową i inną przewidzianą w przepisach szczególnych.

VII. Zadania dyrektora regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych w zakresie ochrony lasów przed szkodnictwem leśnym

§ 9

1. Dyrektor rdLP inicjuje, koordynuje oraz nadzoruje działalność nadleśniczych w zakresie ochrony lasów przed szkodnictwem.
2. W razie potrzeby organizuje wspólne przedsięwzięcia nadzorowanych nadleśnictw poprzez utworzenie grupy interwencyjnej lub zespołu zadaniowego.
3. Dyrektor rdLP zwołuje przynajmniej jedną naradę rocznie, z udziałem komendantów posterunków Straży Leśnej, której tematem są zagadnienia ochrony lasów przed szkodnictwem.
4. RDLP sporządza roczną lub inną okresową ocenę zwalczania szkodnictwa leśnego.

VIII. Zadania i obowiązki nadleśniczego w zakresie organizacji ochrony mienia i zwalczania szkodnictwa leśnego

§ 10

1. Nadleśniczy odpowiada za organizację ochrony mienia i zwalczania szkodnictwa leśnego. Okresowo analizuje stan zagrożenia szkodnictwem leśnym w leśnictwach i na tej podstawie podejmuje działania zapobiegawcze i zwalczające.
2. Nadleśniczy wyznacza, w regulaminie organizacyjnym nadleśnictwa, zadania poszczególnym komórkom w zakresie ochrony mienia i zwalczania szkodnictwa leśnego.
3. Obowiązki poszczególnych pracowników dotyczące ochrony lasów przed szkodnictwem winny być ujęte w zakresach czynności.
4. Nadleśniczy organizuje naradę roczną, której celem jest ocena stanu ochrony mienia i efektywności zwalczania szkodnictwa leśnego. W naradzie mogą uczestniczyć przedstawiciele prokuratur i Policji oraz organów i organizacji współdziałających z nadleśnictwem.

IX. Obowiązki leśniczego

§ 11

1. Zadaniem leśniczego, w zakresie ochrony lasów przed szkodnictwem, jest systematyczne obserwowanie lasu i innego powierzonego mienia na terenie

leśnictwa w celu ich ochrony przed szkodnictwem. Ochrona ta ma polegać głównie na zapobieganiu i ujawnianiu szkodnictwa leśnego, zabezpieczaniu dowodów, w tym podejmowaniu wstępnych czynności w celu ustalenia sprawcy oraz zgłaszaniu do nadleśnictwa zaistniałych przestępstw i wykroczeń.

2. Leśniczy wykonuje swoje obowiązki ochrony mienia na terenie całego leśnictwa od daty objęcia stanowiska.
3. Każdy ujawniony przypadek szkodnictwa leśnego, oprócz wykroczeń rozstrzygniętych grzywną, pouczeniem lub skierowanych z wnioskiem o ukaranie, w wyniku odmowy przyjęcia mandatu karnego, leśniczy ma obowiązek niezwłocznie zgłosić telefonicznie lub drogą radiową nadleśniczemu lub Straży Leśnej. W sytuacjach nie cierpiących zwłoki zgłoszenie powinno być przekazane – w miarę możliwości - bezpośrednio do organu, który będzie mógł podjąć czynności w niezbędnym zakresie. Niezależnie od przekazanego zawiadomienia, leśniczy potwierdza zgłoszenie pisemnym meldunkiem, skierowanym do nadleśniczego, zgodnie ze wzorem określonym w załączniku nr 2 do niniejszej Instrukcji.
4. Potwierdzoną kopię złożonego meldunku o ujawnionych osobiście lub zgłoszonych do niego przypadkach szkodnictwa leśnego, leśniczy przechowuje w aktach leśnictwa, zgodnie z instrukcją kancelaryjną (B5).
5. Leśniczy jest zobowiązany do:
  - a) udzielania informacji i pomocy, prowadzącemu daną sprawę, ułatwiających ustalenie sprawców przestępstw lub wykroczeń,
  - b) podejmowania i realizowania takich działań z zakresu prewencji i edukacji, które przyczyniają się do ograniczenia skali szkodnictwa,
  - c) korzystania z przysługujących mu uprawnień do zwalczania szkodnictwa leśnego.

§ 12

Za nie wypełnianie obowiązków wymienionych w § 11 pkt 1-5 leśniczy ponosi odpowiedzialność służbową i inną przewidzianą w przepisach szczególnych.

X. Obowiązki podleśniczego

§ 13

1. Podleśniczy ma za zadanie pomagać leśniczemu w wykonywaniu obowiązków w zakresie ochrony mienia i zwalczania szkodnictwa leśnego.
2. Podleśniczy może przejąć obchód leśny na podstawie protokołu przekazania-przejęcia. W takim przypadku ponosi odpowiedzialność materialną za całość powierzonego mu mienia.
3. Do zadań podleśniczego należy systematyczne obserwowanie lasu i innego powierzonego mienia w celu ich ochrony przed szkodnictwem. Ochrona ta ma polegać głównie na zapobieganiu i ujawnianiu szkodnictwa leśnego, zabezpieczaniu dowodów, w tym podejmowaniu wstępnych czynności w celu ustalenia sprawcy oraz zgłaszaniu leśniczemu przestępstw i wykroczeń z zakresu szkodnictwa leśnego.
4. Każdy ujawniony przypadek szkodnictwa leśnego, oprócz wykroczeń rozstrzygniętych grzywną, pouczeniem lub skierowanych z wnioskiem o ukaranie, w wyniku odmowy przyjęcia mandatu karnego, podleśniczy ma obowiązek niezwłocznie zgłosić leśniczemu. W sytuacjach nie cierpiących zwłoki zgłoszenie powinno być telefoniczne lub przekazane drogą radiową i skierowane – w miarę możliwości - bezpośrednio do organu, który będzie mógł podjąć czynności w niezbędnym zakresie. Niezależnie od przekazanego zawiadomienia, podleśniczy sporządza i przedkłada przełożonemu notatkę służbową, skierowaną do nadleśniczego.
5. Podleśniczy jest zobowiązany do udzielania informacji i pomocy prowadzącemu daną sprawę, ułatwiających ustalenie sprawców przestępstw lub wykroczeń.

§ 14

Za nie wywiązywanie się z powierzonych mu obowiązków podleśniczy ponosi odpowiedzialność służbową i inną przewidzianą w przepisach szczególnych.

XI. Cechowanie pniaków poeksploatacyjnych

§ 15

1. Pniaki pochodzące z legalnego pozyskania w drzewostanach IV i wyższych klasach wieku, z wyjątkiem zrębów zupełnych i terenów pokłeskowych, mogą podlegać ocechowaniu.
2. Decyzję o obowiązku cechowania pniaków lub też o odstąpieniu od cechowania podejmuje nadleśniczy wydając stosowne zarządzenie.
3. Cechowanie pniaków polega na naniesieniu w sposób czytelny znaku graficznego LP na pniak pochodzący z legalnego pozyskania. Nadleśniczy może określić dodatkowy sposób oznakowania pniaków z legalnego pozyskania.

XII. Kontrole pniaków

§ 16

1. Jeżeli w nadleśnictwie obowiązuje cechowanie pniaków Straż Leśna jest zobowiązana do przeprowadzenia kontroli pniaków, której zakres i czas w danym leśnictwie określa nadleśniczy na podstawie analizy szkodnictwa leśnego, przedkładanej przez komendanta posterunku Straży Leśnej lub w oparciu o wyniki kontroli doraźnej.
2. Kontrole pniaków przeprowadzać należy komisyjnie, w składzie co najmniej dwuosobowym, w obecności leśniczego lub pracownika zastępującego leśniczego danego leśnictwa.
3. Komisję powołuje nadleśniczy, wyznaczając leśnictwa i oddziały, które mają być objęte kontrolą pniaków. Komisja jest obowiązana wykonywać swoje czynności cały czas wspólnie. Niedopuszczalne jest penetrowanie terenu oddzielnie przez poszczególnych członków komisji. Wyniki kontroli należy rejestrować w protokole według wzoru stanowiącego załącznik nr 1 do niniejszej Instrukcji.
4. W przypadku stwierdzenia pniaków niewiadomego pochodzenia, na wniosek komisji, nadleśniczy może rozszerzyć zakres prowadzonej kontroli.
5. W przypadku ujawnienia pniaków po nielegalnym pozyskaniu drewna i potwierdzeniu, że istnieje uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa lub wykroczenia, należy wszcząć i przeprowadzić stosowne postępowanie.
6. W każdym przypadku ujawnienia pniaków nielegalnego pochodzenia właściwy leśniczy lub pracownik zastępujący leśniczego składa niezwłocznie wyjaśnienie na piśmie.

7. Komisyjne kontrole pniaków mogą być przeprowadzane przy zmianie na stanowisku leśniczego lub w innych uzasadnionych sytuacjach, stosownie do decyzji nadleśniczego.
8. Straż Leśna jest uprawniona do lustracji drzewostanów na terenie całego nadleśnictwa w poszukiwaniu pniaków nielegalnego pochodzenia.
9. W uzasadnionych przypadkach Straż Leśna może sporządzić wniosek do nadleśniczego, o zarządzenie przeprowadzenia komisyjnej kontroli pniaków.

XIII. Ewidencja przypadków szkodnictwa leśnego

§ 17

1. Wszystkie ujawnione na terenie nadleśnictwa przypadki szkodnictwa leśnego, oprócz wykroczeń rozstrzygniętych grzywną, pouczeniem lub skierowanych z wnioskiem o ukaranie, w wyniku odmowy przyjęcia mandatu karnego, podlegają rejestracji w ewidencji zgłoszeń szkód leśnych, według wzoru określonego w przepisach dotyczących funkcjonowania Straży Leśnej.
2. Wszystkie wykroczenia rozstrzygnięte grzywną w drodze mandatu karnego, rozstrzygnięte pouczeniem, w trybie art. 41 k.w. oraz rozstrzygnięte w sądzie, w wyniku odmowy przyjęcia mandatu karnego, należy ewidencjonować w odrębnym rejestrze (rejestrach) prowadzonym przez posterunek Straży Leśnej. Zapisy w rejestrze należy prowadzić odrębnie dla każdego roku (ewentualnie półrocza, jeżeli wymaga tego obowiązująca sprawozdawczość), bez konieczności przestrzegania chronologii. Rejestr może być prowadzony w formie elektronicznej.
3. Rejestr, o którym mowa w § 17 ust. 2 powinien zawierać: datę i miejsce popełnienia wykroczenia, jego kwalifikację prawną, dane sprawcy, w tym nr PESEL, imię i nazwisko pracownika stosującego postępowanie mandatowe, rozstrzygnięcie, tj. pouczenie lub w przypadku grzywny: rodzaj (gotówkowy lub kredytowany), serię i numer mandatu oraz kwotę nałożonej grzywny, a w przypadku odmowy przyjęcia mandatu karnego – informację o wyniku przeprowadzonego postępowania (numer akt sprawy).
4. Pracownicy Służby Leśnej, poza Strażą Leśną, którzy prowadzili postępowanie w stosunku do sprawców wykroczeń i nałożyli grzywny w drodze mandatu

karnego, pouczyli sprawcę wykroczenia, w trybie art. 41 k.w. lub skierowali wnioski do sądu, w wyniku odmowy przyjęcia mandatu karnego, mają obowiązek składać pisemną informację do posterunku Straży Leśnej o wynikach tego postępowania, najpóźniej na koniec miesiąca, w którym dane postępowanie miało miejsce, z uwzględnieniem wymagań rejestru, o którym mowa w § 17 ust. 3. Informacja ta jest niezależna od obowiązku bieżącego rozliczania się z grzywien nałożonych w drodze mandatów karnych.

5. Za rejestrację ujawnionych przypadków szkodnictwa leśnego w nadleśnictwie odpowiada komendant posterunku Straży Leśnej.

XIV. Ustalanie masy i wartości wyrządzonej szkody

§ 18

1. Masa drewna skradzionego „z pnia” ustalana jest w oparciu o tablice służące do określania pierśnicy i miąższości drzewa na podstawie średnicy pniaka wg A. Bruchwalda. Masa drewna skradzionego z zapasu określana jest w oparciu o tablice miąższości lub o dokumenty przychodu drewna. Masę drewna skradzionego podaje się w metrach sześciennych (m³).
2. Jeżeli drzewo zostało przez sprawcę ścięte, a drewno nie zostało przez niego zabrane, ustalenie masy odbywa się na podstawie bezpośrednich pomiarów odnalezionego drewna z zastosowaniem obowiązującej klasyfikacji jakościowo-wymiarowej.
3. Jeżeli drewno zostało przez sprawcę pocięte w sposób odbiegający od obowiązujących zasad, należy dokonać dwukrotnego oszacowania masy zagarniętego drewna. Pierwszy pomiar dokonuje się, przyjmując założenie, że drewno nie zostało jeszcze przez sprawcę pocięte. Drugi pomiar dokonuje się według sortymentów uzyskanych przez sprawcę. Pierwszy pomiar służy do ustalenia faktycznych strat nadleśnictwa oraz określenia wysokości tzw. nawiązki, drugi do wyliczenia wartości drewna zabezpieczonego. W przypadku odebrania takiego drewna, jego wartość należy zaliczyć na rzecz odszkodowania przysługującego nadleśnictwu.

4. Korzystając z tablic, służących do określania pierśnicy i miąższości drzewa na podstawie średnicy pniaka, należy w szczególności ustalić na gruncie: gatunek drzewa, średnicę pniaka (grubość jego podstawy) bez kory (jako średnią z dwóch pomiarów: najkrótszego i najdłuższego – z pominięciem nabiegów korzeniowych) oraz zlokalizować drzewo stojące, którego pierśnica zbliżona jest do wyliczonej z tablic, w celu: ustalenia wysokości, odczytania miąższości, a także dokonania sortymentacji i klasyfikacji przedmiotowego drewna.
5. Wysokość nielegalnie pozyskanego drzewa można również ustalić na podstawie śladów pozostawionych na gruncie przez ścięte i obalone drzewo.
6. Wartość skradzionego drewna oraz choinek określa się na podstawie cennika obowiązującego w nadleśnictwie w czasie popełnienia przestępstwa lub wykroczenia.
7. W każdym przypadku ustalania wartości wyrządzonej szkody, wynikającej z kradzieży drewna, a które poprzedzone było czynnością wyrębu drzewa, należy stosować cennik dla takich sortymentów, jakie co najmniej można byłoby uzyskać z danego drzewa, przy zastosowaniu obowiązujących zasad sortymentacji.
8. Wartość skłusowanej zwierzyny określa się w oparciu o przepisy rozporządzenia ministra właściwego do spraw środowiska w sprawie wysokości ekwiwalentu za zwierzynę bezprawnie pozyskaną.
9. Wartość szkody lub skradzionego pozostałego mienia, jednostek PGL LP, ustala się według cen obowiązujących w okresie jej wyrządzenia albo dokonania kradzieży. W niektórych przypadkach wartość szkody, np. w uprawie, należy wyliczyć według wartości odtworzeniowej, czyli kosztów, jakie należałoby ponieść na przywrócenie do stanu poprzedniego.

XV. Odzyskiwanie poniesionych strat

§ 19

1. W przypadku, gdy drewno pochodzące z kradzieży zostało odzyskane, to po zakończeniu postępowania dowodowego, prowadzący dochodzenie zgłasza nadleśniczemu konieczność zaprzychodowania tego drewna na stan leśnictwa. Jeżeli odzyskane drewno, było drewnem skradzionym „z pnia”, należy je przyjąć na magazyn wykazem odbiorczym drewna, bez kosztów pozyskania i zrywki.

W pozostałych przypadkach, koszty pozyskania i zrywki należy uwzględniać stosownie do wyników postępowania dowodowego.

2. Drewno odzyskane, które pochodziło z nielegalnie ściętych drzew, należy traktować jako pozyskane niezgodnie z wymaganiami objętych certyfikatem, a w dokumentach nie należy umieszczać informacji o pochodzeniu tego drewna z lasów certyfikowanych.
3. W przypadku, gdy dochodzenie prowadzi Policja, to po zakończeniu postępowania dowodowego, pokrzywdzone nadleśnictwo ma obowiązek zwrócić się do właściwego organu z wnioskiem o umożliwienie zagospodarowania takiego surowca w celu zapobieżenia jego deprecjacji.
4. We wszystkich sprawach spornych, w uzgodnieniu z prokuraturą lub sądem, pieniądze uzyskane ze sprzedaży takiego drewna, należy przekazywać do depozytu właściwego sądu.

XVI. Windykacja należności

§ 20

Windykację należności, zasądzonych prawomocnymi wyrokami sądów, prowadzi główny księgowy nadleśnictwa we współpracy z radcą prawnym.

XVII. Cechówki defraudacyjne

§ 21

1. Do oznaczania surowca drzewnego nielegalnie ściętego i pniaków pokradzieżowych na terenie Lasów Państwowych oraz wszelkiego kwestionowanego drewna, stosuje się odrębny znak, zwany cechówką defraudacyjną.
2. Wzór i wymiary cechówki defraudacyjnej określa odrębne zarządzenie Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych.
3. Dla podkreślenia czytelności cechy odbitej na drewnie, zaleca się stosowanie czerwonej farby do smarowania metalowej tarczy cechówki.

§ 22

1. Cechówki defraudacyjne stanowią wyposażenie posterunków Straży Leśnej w nadleśnictwach i grup interwencyjnych w regionalnych dyrekcjach LP.
2. Cechówkę defraudacyjną należy zaewidencjonować i przydzielić za pokwitowaniem komendantowi posterunku Straży Leśnej lub dowódcy grupy interwencyjnej.

XVIII. Tryb postępowania oraz wybrane zasady postępowania jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych w sprawach karnych i w sprawach o wykroczenia

§ 23

1. Postępowanie karne, czyli postępowanie w sprawach o przestępstwa z art. 278, 290, 291 i 292 kodeksu karnego, w których przedmiotem jest drewno pochodzące z lasów stanowiących własność Skarbu Państwa, prowadzi się w Lasach Państwowych na podstawie:
  - a) ustawy o lasach,
  - b) kodeksu karnego,
  - c) kodeksu postępowania karnego.
2. Postępowanie w sprawach o wykroczenia w Lasach Państwowych obejmuje:
  - a) postępowanie zwyczajne oraz w przypadkach szczególnych i wyjątkowych – postępowanie przyspieszone,
  - b) postępowanie nakazowe,
  - c) postępowanie mandatowe.
3. Przedmiotem postępowania, o którym mowa w punkcie 2 lit. a, b, c, są wykroczenia określone w kodeksie wykroczeń (głównie w rozdziale szkodnictwo leśne, polne i ogrodowe) oraz w ustawach, w których przewidziano odpowiedzialność za popełnione wykroczenia, jak np. Prawo łowieckie.
4. Postępowanie, o którym mowa w punkcie 2 lit. a, b, prowadzi się na podstawie:
  - a) ustawy o lasach,
  - b) kodeksu wykroczeń,
  - c) kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.
5. Postępowanie, o którym mowa w punkcie 2 lit. c, prowadzi się na podstawie:
  - a) przepisów z punktu 4 lit. a, b, c,

- b) rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie nakładania grzywien w drodze mandatu karnego,
  - c) rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie zakresu wykroczeń, za które uprawnieni pracownicy Lasów Państwowych, parków narodowych oraz strażnicy łowieccy są upoważnieni do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego.
6. Dokumentację w postępowaniu karnym w Lasach Państwowych sporządza się z wykorzystaniem wzorów druków procesowych, przyjętych jako obowiązujące w PGL LP. W postępowaniu w sprawach o wykroczenia stosuje się wzory druków przyjęte powszechnie w kraju lub dostosowywane na potrzeby jednostek organizacyjnych LP oraz bloczki mandatów karnych, według wzorów określonych w odpowiednim rozporządzeniu Rady Ministrów.

§ 24

1. Wszystkie dokumenty procesowe podpisuje strażnik leśny prowadzący dane postępowanie lub inny pracownik Służby Leśnej wyznaczony odpowiednio przez dyrektora rdLP albo nadleśniczego do prowadzenia danego postępowania, posiadający uprawnienia strażnika leśnego.
2. Dokumenty określające wartość wyrządzonej szkody podpisuje kierownik jednostki organizacyjnej lub osoba przez niego upoważniona.
3. Prowadzący postępowanie jest zobowiązany do skompletowania akt podręcznych, które stanowią kopię części akt przekazywanych do dalszego postępowania. Akta te należy przechowywać w jednostce pokrzywdzonej, zgodnie z instrukcją kancelaryjną.

§ 25

W roli oskarżyciela publicznego i posiłkowego w sprawach karnych i w sprawach o wykroczenia w Lasach Państwowych występują strażnicy leśni. Pozostali pracownicy Służby Leśnej występują w tej roli tylko w sytuacjach nadzwyczajnych lub w przypadkach wynikających z przepisów kodeksu postępowania karnego albo kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.

2. Stwierdzone w toku kontroli pniaki: nie zgłoszone i niezauważone, pochodzące z nielegalnego pozyskania, Komisja zanumerowała (*numeratorem, lubryką,*

markerem) od nr ..... do nr .....

oraz oznaczyła ..... *podać znaki cechowania zastosowane przez Komisję* .....

3. Wyniki przeprowadzonej kontroli wskazują, że w okresie od ..... *podać datę poprzedniej kontroli pniaków w tym lesnictwie* .....

Ogólne straty na skutek kradzieży drewna wynoszą:

a) ogólna ilość ujawnionych pniaków ..... sztuk

b) straty masy ogółem ..... m³
w tym sortymentów: .....

..... m³

..... m³

..... m³

..... m³

c) ogólna wartość strat ..... zł
wg cen detalicznych

4. Uczestniczący w kontroli – wyżej wymieniony pracownik – leśniczy lub podleśniczy*, złożył następujące wyjaśnienie:

.....
.....
.....

5. Wnioski Komisji w celu zwiększenia skuteczności ochrony na kontrolowanym terenie:

.....
.....

6. Protokół składa się z ..... kart (kolejno ponumerowanych, podpisanych i trwale związanych w całość), których treść wszyscy wyżej wymienieni członkowie Komisji przeczytali i bez zastrzeżeń podpisują.

.....
imię i nazwisko, stanowisko służbowe

.....
imię i nazwisko, stanowisko służbowe

.....
imię i nazwisko, stanowisko służbowe

.....
*) podpis osoby uczestniczącej w kontroli – leśniczego lub podleśniczego *)

*) Niepotrzebne skreślić

7. Kopię niniejszego protokołu otrzymałem dnia .....

data i podpis leśniczego

8. Decyzja Nadleśniczego:

.....
.....
.....

.....
data i podpis nadleśniczego

Miejscowość, dnia .....

Pan Nadleśniczy
Nadleśnictwa .....

MELDUNEK
o ujawnieniu szkodnictwa leśnego

1. Data i godzina ujawnienia szkody: .....
2. Oddział, pododdział ..... gmina .....
3. Imię i nazwisko osoby, która ujawniła szkodę: .....
4. Rodzaj wyrządzonej szkody: .....
(w przypadku kradzieży drewna z gotowego zapasu należy podać sortyment, nr sztuki,
nr stosu i masę w m³; w przypadku wyrębu i kradzieży drewna z „pnia” należy wyszczególnić gatunek i ilość pniaków;
w odniesieniu do pozostałych szkód należy podać rodzaj, rozmiar i ewentualnie szacunkową wartość)
5. Okoliczności zdarzenia: .....
(np. zauważone ślady, użyte narzędzia, technika ścinki, wybieranie wałków ze stosu,
rodzaj użytego środka transportowego, kierunek wywozu, narzędzia kłusownicze, świadkowie zdarzenia, itp.)
6. Przypuszczalny czas powstania szkody: .....
(data i godzina, ew. w razie potrzeby podać datę i godziny od – do)
7. Podjęte wstępne czynności w celu zabezpieczenia śladów i ustalenia sprawcy: .....
8. Data poprzedniego obchodu lasu w miejscu wyrządzenia szkody: .....
9. O ujawnionym przypadku szkodnictwa leśnego powiadomiłem telefonicznie lub drogą radiową:
(imię i nazwisko, stanowisko osoby, która została powiadomiona, data i godzina przekazania informacji)

.....
(pieczęć i podpis sporządzającego)

Wyk. w 2 egzemplarzach:

1. adresat;
2. akta leśnictwa.